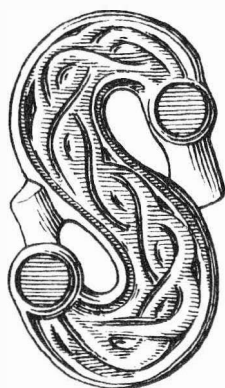

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

KOSTERNÉ POZŮSTATKY S NOVOVĚKOU KERAMIKOU V KLOBOUČKÁCH

/ okr. Vyškov /

Jiří J a r o š, Muzeum Vyškovska, Vyškov

Díky včasné a účinné iniciativě kronikáře J. Veselého byly v Kloboučkách u Bučovic počátkem roku 1974 zachráněny části lidské kostry - lebeční kosti, čelist, dlouhé kosti vyspělého jedince - spolu s výraznou šedě a červeně pálenou keramikou, zastoupenou mimo jiné zlomky zdobených talířů, okraji glazovaných hrnců, držadly a nožkami trojnohých pánviček /1/. Místo nálezů v poloze "V chaloupkách" u domku č. 88 bylo výkopem bohužel natolik porušeno, že kdyby J. Veselý nezachránil alespoň část kosterných pozůstatků a keramiky, zmizel by nález beze stopy. Není vyloučeno, že na lokalitě se nacházejí další pohřby - při výkopu údajně došlo k porušení většiny množství kosterního materiálu, který se nepodařilo zachránit.

Prohlédnutím výkopu bylo zjištěno, že pohřeb se nalézal ve sterilní slínovité půdě v místech, kde dříve pravděpodobně stávala obytná stavení. Nalezená šedá rezná a červeně pálená keramika je obdobná keramikou, nalezené při záchranném výzkumu Muzea Vyškovska v Šaraticích, okr. Vyškov /2/ ; o jejím výskytu je možno uvažovat až do poloviny 19. století. Rovněž uložení kosterních pozůstatků odpovídá situaci zjištěné při záchranné akci muzea ve Slavkově u Brna na Bučovické ulici /3/. Naskytá se otázka, nelze-li uvedený nález posuzovat v souvislosti s událostmi v obci jako byla cholera v roce 1832 nebo úmyslně založeného požáru v roce 1852 /4/.

Je proto nutné neopomíjet podobné nálezy, neboť mohou doplnit práci etnografů i historiků.

P o z n á m k y

- 1 Nálezy uloženy v Muzeu Vyškovska, přír. č. 1-2/75. Zpráva o nálezů in : *Náš život XXII*, č. 29, 19.7.1974, s. 3 - 4.
- 2 Přehled výzkumů za rok 1973, v tisku ; Nálezová zpráva a materiál uloženy v Muzeu Vyškovska. Zpráva o nálezů : *Náš život XXII*, č. 10, 8.3.1974, s. 4.
- 3 Přehled výzkumů za rok 1973, v tisku ; Nálezová zpráva v Muzeu Vyškovska, materiál v Historickém muzeu města Slavkova.
- 4 Č. Kramoliš, Bučovský okres, *Vlastivěda moravská II, Místopis, V Brně 1900*, s. 100.

Skelettüberreste mit neuzeitlicher Keramik in Kloboučky /Bez. Vyškov/. In Kloboučky bei Bučovice, Bez. Vyškov, wurden im Jahre 1974 in der Flur "V chaloupkách" bei der Nr. 88 Skelettüberreste gemeinsam mit neuzeitlicher grauer und rotgebrannter Keramik gestört /Bruchstücke verzierter Teller, Ränder glasierter Töpfe, Griffe und Füße von dreifüssigen Pfannen/. Mitte des 19. Jahrhunderts?

POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU V KONŮVKÁCH NA SLAVKOVSKU, OBEC HERŠPICE U SLAVKOVA

/ okr. Vyškov /

Dagmar Š a u r o v á, Historické muzeum města Slavkova

Výzkum r. 1974 navázal na výsledky sezony předchozí. Byl dokončen odkryv na spodní terase hřbitova a prokázáno, že vznikla zarovnaním svahovitého terénu pro stavbu sakrálního objektu. Odkryv byl proveden až na nejhlubší základový horizont tohoto objektu a bylo možno určit západní, jižní a severní stěnu i všechna nároží kostelíku. Chybí však jeho východní uzavěr a nálezové okolnosti nasvědčují tomu, že byl rozebrán při recentní těžbě stavebního kamene. Na místě zůstal v destrukci pouze jediný větší kvádr, pravděpodobně z rohového zdiva. Proto nelze vymezit tvar presbytáře. Stavba byla poměrně malá, přibližně 4 x 6 metrů, takže je možno počítat i s eventualitou kostelíka pouze obdélného, s opěrnými pilíři v rozích.

Kromě základových reliktů je existence sakrální stavby prokázána též absencí hrobů v místech kamenné destrukce a nálezem fragmentů kamenné mísovité nádoby, kterou je možno pokládat za křtitelnicí. Na okraji jednoho z fragmentů se dochovaly dva průkazné otvory po upevnění víka na tuto nádobu.

Čelným odkryvem horní hřbitovní terasy jsme zjistili na světlém jílovém podloží nepravidelné terénní stupně z přírodních, štípatelných pískovců. Na těchto stupních byly v jednotlivých horizontech uloženy hroby téže orientace jako na spodní terase. Skelety jsou předávány k antropologickému posudku M. Stloukalovi. Výzkum hřbitova bude pokračovat r. 1975.

V druhé fázi výzkumu byl v areálu sídliště odkryt půdorys č. 26, a to opět přesně v rozmezí, jak byl předem podle dosavadních poznatků propočítán při rozměřování terénu. Kamenné vyšetřování dna pece na hliněném podloží se zachovalo téměř v úplnosti, jen destrukce její kopule byla shrnuta k západu mimo půdorys ve směru terénního svahu. V dostatečné průkaznosti se dochovalo také kamenné základové podložení stavby, potvrzující hákovitý tvar L-půdorysu jako u všech ostatních domků v Konůvkách. Kromě keramiky bylo nalezeno mnoho železných předmětů.

Fortsetzung der Grabung in Konůvky im Raume von Slavkov Gemeinde Heršpice bei Slavkov /Bez. Vyškov/. Im Jahre 1974 setzte die Abdeckung des Friedhofes fort. Festgestellt wurden Grundmauern einer nicht grossen Dorfkirche und weitere Gräber auf den Terrainterrassen. Auf der Siedlung deckte man den Grundriss des Gebäudes Nr. 26 ab.

VÝZKUM ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ VESNICE VILÉMOV NA DRAHANSKÉ VRCHOVINĚ, OBEC RUPRECHTOV

/ okr. Vyškov /

Dagmar Š a u r o v á, Historické muzeum města Slavkova

Pro pokračování ve výzkumu r. 1974 byla zvolena destrukce stavení č. 13 podle předběžného plánu univ. prof. E. Černého /in Časopis společnosti přátel starožitností r. 1962 č. 2 a Sborník ZSV v ČSSR ve světle archeologických výzkumů 1971, Slovákcké museum Uherské Hradiště/. Relikty stavení se jevily v místním lesním terénu čtvercovitou vyvýšeninou, mírně proláklou ke svému středu. Byla téměř bez porostu, jen při okrajích rozvaleného zdiva stály vyšší konifery, podobně jako tomu bylo na ostatních zborčených objektech zaniklého Vilémova.

Na okrajích vyvýšeniny, zcela mělce pod humusem jsme odkryli kamenné zdivo, zachovalé do výše 50 cm, z velké části oboustranně lícované. Proláklina se vytvořila nad vnitřkem stavení. Lícování zdiva jeví se na severozápadní vnější stěně stavby jakoby dvojité, schodovité, pravděpodobně šlo v těch místech o zpevňující úpravu zdiva při zemi. Jinak jsou některé vnější strany zdiva zčásti rozrušeny, pokleslé, protože vnější terén je níže než podlaha stavení. Zdivo je však poměrně pevné, s kvalitním hliněným pojivem hnědé barvy. Nálezová situace nasvědčuje tomu, že podlaha byla vydlážděna velkými plochými kameny.

Stavení je jednoprostorové, jeho vchod byl pravděpodobně na levé části jihozápadní stěny, kde se nachází vyšší zdivo, nýbrž nízké ploché kameny, na kterých mohl spočívat dřevěný práh. V těch místech jsou také rozloženy kořeny borovice, která stojí na zdivu.

V severním rohu místnosti byla pec. Jeví se kamennou, velmi jednoduchou destrukcí bez výmazů, značně kontrastující s poměrně dokonalým vyzděním domu. Nebýt červeného opálení pecních kamenů, bylo by topeniště těžko identifikovatelné. Jeho odkryvem byl však splněn hlavní záměr výzkumu, spočívající ve zjištění, jaký typ domácích pecí byl používán ve středověkém Vilémově a zda-li podkovovitá a struskou naplněná pec ve stavení č. 1, které bylo zkoumáno r. 1963, byla pecí kovářskoželezářskou či pouhou pecí domácích.

Tuto otázku měl zodpovědět již výzkum r. 1973, kdy bylo odkryto stavení č. 14, ve kterém však nebyla pec vůbec nalezena, protože šlo nejpravděpodobněji o špýchar.

Teprve tedy pec ve stavení č. 13 plně prokázala, že běžnou domácí pecí ve Vilémově bylo jednoduché topeniště typu kamenného krbu, stojícího v rohu jednoprostorového domku a tudíž, že prostorná, ležatá pec podkovovitého tvaru se struskou a zbytky železa ve větším, tříprostorovém stavení č. 1 mohla sloužit jako jednoduchá tavírna železa pro místní kovářskou výrobu.

Výzkum ve Vilémově bude pokračovat r. 1975.

Grabung der mittelalterlichen Dorfwüstung Vilémov auf der Drahaner Hochebene, Gemeinde Ruprechtov, /Bez. Vyškov/. Die Grabung setzte mit der Abdeckung des Gebäudes Nr. 13 fort, das einräumig mit einem einfachen Steinofen in der Nordecke des Raumes ist. Die Grabung bewies, dass ein derartiger Typ einer Feuerstätte in diesem Dorf üblich war, während der grosse liegende Ofen mit Schlacke und Eisenüberresten, im Jahre 1963 im Gebäude Nr. 1 abgedeckt, als Eisenschmelzofen für die lokale Schmiedeproduktion diente.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné